

28741 Jeugdcriminaliteit

Nr. 129 Brief van de minister en staatssecretaris van
Justitie en Veiligheid

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2025

In 2020 is het Actieplan Wapens en Jongeren gelanceerd. Het doel van dit Actieplan was om wapenproblematiek bij jongeren in gemeenten tegen te gaan. Daarmee vormde het Actieplan het startpunt van een nauwe samenwerking op dit thema tussen het ministerie van Justitie en Veiligheid, het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, gemeenten, het Openbaar Ministerie, politie, Stichting Halt, Jeugdreclassering, Raad voor de Kinderbescherming, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV).

Met het Actieplan is een belangrijke impuls gegeven de aanpak rond het thema wapens en jongeren. In 2023 zijn de activiteiten rond het Actieplan geëvalueerd via het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC). We onderstrepen het belang van een effectieve aanpak van wapenproblematiek onder jongeren. Elk incident is er immers een te veel. Op basis van deze evaluatie kondigden onze ambtsvoorgangers daarom acties aan om de inzichten uit deze evaluatie te verwerken in de (preventieve) aanpak.¹ Sindsdien hebben de betrokken partijen in een intensief Beleidskompas-traject gewerkt aan het versterken van de aanpak van wapens onder jongeren.

In de voortgangsbrief van 11 december 2024 is uw Kamer geïnformeerd over de stand van zaken in de aanpak van wapens onder jongeren (Kamerstuk 28741, nr. 123), en is toegezegd voor het zomerreces van 2025 uw Kamer opnieuw van de voortgang op de hoogte te stellen. Met deze brief informeren wij uw Kamer, mede namens de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, over het afronden van de programmatische aanpak door de benutting van de opbrengsten van het Beleidskompas-traject. De inzet die hieruit voortkomt heeft als doel om professionals de juiste

¹ Kamerstukken II 2022-2023, 28741, nr. 97.

handvatten te bieden om in de dagelijkse praktijk effectief om te kunnen gaan met wapenproblematiek onder jongeren.

Probleem- en oorzakenanalyse

In december 2024 zijn de opbrengsten van de stakeholderconsultatie in de bloemlezing *Ontwapenend* gedeeld met uw Kamer.² Naar aanleiding van deze opbrengsten is als vervolgstap een uitgebreide probleem- en oorzakenanalyse van (wapen)problematiek onder jongeren opgesteld, in nauwe samenwerking met een diverse groep geconsulteerden.³ In de analyse is nadrukkelijk gekeken naar waar het volgens hen knelt in de huidige situatie en aanpak. De analyse biedt inzicht in problemen en oorzaken die aan de problematiek rondom wapens en jongeren ten grondslag liggen. Deze analyse, getiteld *Tekortgeschoten*, is opgenomen als bijlage bij deze brief.

De probleem- en oorzakenanalyse brengt in beeld welke factoren bijdragen aan het bezitten, dragen en gebruiken van wapens onder jongeren. Hieruit komen diverse 'push- en pull'-factoren naar voren die een voedingsbodem creëren voor het bezitten, dragen en gebruiken van wapens onder jongeren. Daarnaast komen in de analyse knelpunten naar voren in de aanpak om het bezitten, dragen en gebruiken van wapens onder jongeren effectief tegen te gaan.

De problemen in de aanpak worden verder versterkt door een aantal factoren. Hieronder vallen bijvoorbeeld onvoldoende zicht op (wapen)problematiek bij jongeren door professionals en de complexiteit van deze problematiek, maatschappelijke ontwikkelingen zoals de verwevenheid van de digitale en fysieke wereld, door jongeren ervaren onveiligheidsgevoelens en (sociale) druk. Zowel wetenschappelijke inzichten als praktijkervaring tonen aan dat wapenproblematiek onder jongeren geen opzichzelfstaand probleem is. Veel factoren die bijdragen aan de keuze om een wapen te dragen, vinden hun grondslag in onderliggende factoren die overeenkomen met de risicofactoren voor jeugdcriminaliteit in

² Kamerstukken II 2023-2024, 28741, nr. 123.

³ De geconsulteerde partijen bestaan uit vertegenwoordigers van organisaties die te maken hebben met (wapen)problematiek onder jongeren, zoals gemeenten, jongerenwerk, onderwijs, politie, Openbaar Ministerie en het bedrijfsleven.

het algemeen zoals beschreven in het Kwaliteitskader Effectieve Jeugdinterventies.⁴

Acties

Om de aanpak van wapenproblematiek onder jongeren aan te laten sluiten op de geïnventariseerde problemen en oorzaken, is een roadmap opgesteld. Deze roadmap biedt een overzicht van wat er volgens betrokkenen nodig is om de problematiek van wapens en jongeren terug te dringen en is als bijlage opgenomen bij deze brief.

De roadmap laat zien dat de interventiemogelijkheden om (wapen)problematiek aan te pakken zeer uiteenlopend zijn. Daarom hebben wij de keuze gemaakt om aanvullend in te zetten op een aantal interventies waarmee we de onderliggende factoren voor wapenproblematiek adresseren en waar professionals in de dagelijkse praktijk baat bij hebben. Een gedetailleerd overzicht van de acties waarop wordt ingezet, is bijgevoegd bij deze brief. Met deze inzet bieden we handvatten om het bezitten, dragen en gebruiken van wapens door jongeren tegen te gaan. Daarbij wordt aangesloten bij de activiteiten die al in uitvoering zijn, zoals het programma Preventie met Gezag (PmG). In samenwerking met de betrokken partijen zijn acties tot stand gekomen die uiteenvallen in vijf thematische lijnen:

1) Bewustzijn bij en bekwaamheid van onderwijspersoneel op onderwijsinstellingen

Onderwijspersoneel wordt ondersteund om de weerbaarheid van leerlingen en studenten te vergroten. Partners, zoals de Stichting School en Veiligheid, het Nederlands Jeugd Instituut en het CCV zijn betrokken bij deze ondersteuning, onder andere door het aanreiken van educatieve pakketten om *life skills* zoals conflicthantering bij jongeren te bevorderen. Hoewel wij vanuit het Rijk geen verantwoordelijkheid hebben in de ontwikkeling van lesmateriaal, kan er vanuit de partnerorganisaties in deze geïdentificeerde behoefte worden voorzien. Daarnaast stimuleren we de aanwezigheid van jongerenwerk op school en bieden we handvatten om (vroeg)signalering van wapenproblematiek en onveiligheidsgevoelens te versterken.

⁴ Kamerstukken II, 2023–2024, 28 684, nr. 733.

2) Versterking van het online jongerenwerk

Het online jongerenwerk wordt versterkt zodat voor gemeenten eenvoudiger is om de kwaliteit te waarborgen. Het online jongerenwerk biedt jongeren een plek waar zij ook online terecht kunnen met hun onveiligheidsgevoelens en vragen over wapens en andere zorgen. Ook vervult het online jongerenwerk belangrijke taken rondom signalering van online trends. Door kennisdeling vanuit het online jongerenwerk kunnen ook professionals en ouders beter zicht op de online leefwereld van jongeren verkrijgen. Daarnaast identificeren we *best practices* van interventies in de online leefwereld van jongeren en verkennen we samen met platforms de mogelijkheden om wapencontent te weren op sociale media.

3) Implementatie van het barrièremodel wapens en jongeren

In het voorjaar van 2024 is het barrièremodel wapens en jongeren met uw Kamer gedeeld.⁵ Dit barrièremodel richt zich op het in kaart brengen van het proces van wapenbezit en -gebruik, om vervolgens op belangrijke momenten in dit proces preventief te kunnen ingrijpen. We bevorderen de benutting van dit barrièremodel door professionals in de praktijk door nu op twee specifieke onderdelen van het barrièremodel in te zetten.

Ten eerste wordt naar internationaal voorbeeld een nazorgtraject voor slachtoffers van wapengeweld ontwikkeld, met het doel hen ervan te weerhouden zelf een wapen te dragen. Ten tweede richten partnerorganisaties zich op het verkennen van een langdurig educatief pakket omtrent *life skills*, zoals in het buitenland al kansrijk is gebleken.

Beide interventies zijn in het verdiepend onderzoek 'Met wetenschap beter bewapend' van het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving als internationale best practices aangemerkt.⁶ De implementatie van het barrièremodel wordt ondersteund door het CCV. De effectiviteit van de interventies die op basis van het barrièremodel worden ingezet, wordt door middel

⁵ Kamerstukken II 2023-2024, 28741, nr. 111; Kamerstukken II 2023-2024, 28741, nr. 118.

⁶ Kamerstukken II 2023-2024, 28741, nr. 123.

van praktijkgericht onderzoek in kaart gebracht en langdurig gemonitord.

4) Bevorderen van gegevensdeling tussen professionals

Voor de aanpak van wapens onder jongeren dienen professionals binnen het sociaal-, zorg- en veiligheidsdomein met elkaar samen te werken om de jongeren de juiste hulp te bieden. Om dit zo effectief mogelijk te doen is het van belang dat informatie en gegevens gedeeld en verwerkt worden. Om dat op een ordentelijke manier te doen is er op dat gebied al veel beschikbaar. Zo geven het 7-stappenmodel en de handreiking 'Zo krijg je zicht op jongeren' inzicht in de (on)mogelijkheden rond gegevensverstrekking tussen diverse partijen uit het lokale domein waaronder scholen en politie. Naast vorengenoemde voorbeelden kunnen professionals gebruik maken van de handreiking van het Platform Sociaal Domein, dat is opgezet door het Ken! Netwerk. Ook bieden zij leergangen aan op gegevensdeling, zodat professionals aan de slag kunnen met de eigen ervaren gegevensdelingsproblematiek. Het Ken! Netwerk ontvangt hiervoor een subsidie vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Tegelijkertijd werkt het ministerie van Justitie en Veiligheid aan het detecteren en waar mogelijk wegnemen van belemmeringen voor gegevensdeling, onder andere met het doel dat signalen van (wapen)problematiek onder jongeren met de juiste partijen gedeeld en opgevolgd kunnen worden. Het bevorderen van kennis over de mogelijkheden binnen de AVG en het maken van duidelijke (samenwerkings)afspraken binnen de keten over gegevensdeling maken hier onderdeel van uit. In de praktijk blijkt dat in sommige gevallen partners informatie niet met elkaar uitwisselen, ondanks dat het juridisch wel mogelijk is. Obstakels in informatiedeling zijn dan ook vaak terug te herleiden naar elementen als een gebrek aan benodigde – juridische – kennis en expertise, interpretatieverschillen tussen gegevensdelingsexperts, en andere technische en organisatorische knelpunten.

Deze obstakels zien we ook terugkomen binnen de aanpak Ondernijning, waaronder binnen de Mainport aanpak en binnen het Programma PmG. PmG heeft een werkwijze om knelpunten verder te doorgronden en momenteel worden verschillende casuïstiek opgepakt om te analyseren en de belemmering waar kan weg te nemen. Aan de hand van de analyse en uitwerking van de ervaren

knelpunten worden ook de onderliggende patronen van gegevensdeling blootgelegd. Dit stelt ons in staat om sneller op te schalen om impasses op gebied van gegevensdeling te herkennen en te doorbreken. Daarmee worden zowel concrete signalen bij specifieke partners weggenomen en zorgen we ervoor dat deze ervaren knelpunten bij andere partners in de toekomst worden voorkomen. Samen met de JenV-Taskforce Gegevensdeling wordt gewerkt aan het vinden van oplossingsrichtingen voor ervaren gegevensdelingsproblematiek.

5) Faciliteren van kennisuitwisseling en verspreiden best practices

Om professionals kennis te laten nemen van nieuwe inzichten en ervaringen uit wetenschap en praktijk, en om het handelingsperspectief te vergroten, worden bijeenkomsten georganiseerd om best practices rondom wapens en jongeren verder te verspreiden en professionals van elkaar te laten leren. Ook wordt de toolbox wapens en jongeren van het CCV waar nodig geactualiseerd en uitgebreid met informatie over onder meer het bieden van perspectief aan jongeren en het implementeren van weerbaarheidstrainingen voor jongeren en hun omgeving.

Tot slot

We geven in nauwe samenwerking met onze partners uitvoering aan deze acties. De afgelopen periode is vanuit praktijk en wetenschap veel nieuwe kennis ontwikkeld die meer inzicht biedt in de beweegredenen van jongeren om wapens te bezitten, te dragen en te gebruiken. Deze kennis draagt bij aan het versterken van de preventieve aanpak van wapenproblematiek onder jongeren en het verder integreren van de aanpak in de reguliere werkzaamheden van professionals.

Met de vaststelling van de vijf thema's waarop aanvullende interventies en inzet plaatsvindt eindigt de fase van de programmatische aanpak van wapens onder jongeren. Deze aanpak wordt duurzaam ondergebracht als onderdeel van de reguliere inzet van de (preventieve) aanpak van jeugdcriminaliteit. Zo wordt gewaarborgd dat deze belangrijke inzet voor de veiligheid en het welzijn van jongeren structureel onderdeel is van het werk van de partijen die dagelijks met jongeren in contact staan.

We onderstrepen het belang van de inzet die op lokaal niveau wordt geleverd om wapenincidenten bij jongeren te voorkomen en zo het welzijn en de veiligheid van jongeren te bevorderen. Vanuit het Rijk wordt deze aanpak ook in de toekomst blijvend ondersteund. Het ontstane netwerk van partners blijft elkaar ontmoeten en onder regie van het CCV wordt kennis uitgewisseld. Het Rijk blijft de ontwikkelingen rond wapenproblematiek onder jongeren nauwgezet volgen om gericht te kunnen inzetten of ondersteunen.

De minister van Justitie en Veiligheid,

D.M. van Weel

De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

T.H.D. Struycken